

Transparenta trådvandringar

DE SVÄVAR till synes tyngdlösa i rummet. Ljuset letar sig fram mellan tunna slingrande genomskinliga trådar, grupperade i ett spetsliknande mönster. Det är subtilt, vackert och sensuellt. Rita Parniczky's verk heter *X-Ray Series*. Som benstrukturerna i våra kroppar, osynliga för ögat, men synliga i röntgen, får strukturerna sin genomlysning när ljuset framkallar kontrasterna.

– Jag har alltid varit intresserad av det som är själva konstruktionen, som benen i kroppen. När det gäller en väv ser man oftast antingen varpen eller inslaget. Jag ville få fram en metod att skapa en bild där allt blev synligt, genomskinligt. Varpen som ett bärande skelett, något som är bestämt från början och som inslaget kan omsluta och formas runt.

Tillsammans med tunna nylonmonofilament vandrar kraftiga trådar i varpriktningen och förstärker mönsterbilden, ibland invävda, nästan gömda i täta inslag, ibland helt blottade.

RITA PARNICZKY väver i en datastyrd vävstol, *Weavebird loom*, från Leclerc Looms i Kanada. Hon skapar mönstren med hjälp av de 24 skaften, som kan lyftas och sänkas oberoende av varandra. I inslagsriktningen är möjligheterna närapå oändliga. Skälen öppnas och stängs med de två pedalerna. När väven klipps ner är den i stort sett klar. Rita gör ingen ytterligare förflyttning av trådarna förutom att de grova varprådarna som floterar och som inte är en del av mönstret klipps till sina slutgiltiga mönsterformer. De tofsliknande ändarna syns tydligt på ena sidan, på den andra mer som

X-Ray Vault Series I 2014, nylonmonofilament, rayon och tunna iriserande trådar, 155 x 68 cm. Ljuset skapar effekterna. Genomskinligheten är som en benstruktur i en röntgenfilm.

en skugga, vilket förstärker känslan av en röntgenfilm.

Hennes teknik bygger på att trådarna grupperas med hjälp av floterar eller trycks isär av tätt vävda partier. För att klara av att väva med så olika material, placerar hon de grova bomullstrådarna och rayontrådarna på en egen varpbom och de glansiga nylontrådarna på en annan. Hon berättar gärna, förstår att det är intressant för vävare. Men vill inte fastna i tekniken. Vävning är metoden, slutresultatet är det väsentliga som ska ge den effekt hon eftersträvar. Marknadsför hon det som en väv, en textil, finns det risk för att det fastnar i ett fack. Istället ska det arkitektoniska betonas. Dess plats i rummet, skapandet av rum och förändringen av rum.

HON UPPTÄCKTE TEKNIKEN i sitt första forskningsprojekt under sitt andra år på Central Saint Martins, textil design, i London. Hon fick då rådet att vänta med att utveckla idén till sitt tredje år, då det fanns mer tid. Hon bestämde sig för att det skulle bli hennes examensarbete och de fyra månader som hon hade till sitt förfogande gav henne den tid hon behövde för att utveckla idén fullt ut.

Utbildningen fokuserar på att studenterna ska hitta sin egen konstnärliga identitet samtidigt som de får en stor kunskap om vad som är gjort och hur andra konstnärer arbetar.

MÖNSTERVÄRLDEN i hennes formgivning springer ur en tidig fototeknik, fotogram, där en fotografisk bild skapas (utan kamera) genom att ett objekt placeras direkt på ytan av ett fotokänsligt material. Rita avbildade olika föremål, gjorde en mängd utskrifter som förstörades kraftigt och detaljer framträdde.

När de nu ligger bredvid varandra, en färdig väv och en utskrift, är släktskapet starkt. Rita fotograferar även sina färdiga

RITA PARNICZKY
KONSTNÄR

BAKGRUND

Översatt text från hemsidan: "Uppvuxen på den ungerska landsbygden gav det vidsträckta landskapet varifrån jag kom obegränsat synfält mot horisonten. Ljus och skugga som tecknar trädens skelettliknande former och den bländande snön – kontraster som ständigt är med i mitt bildspråk."

UTBILDNING

Konstnärlig utbildning, porslinsmåleri i Budapest. Central Saint Martins, College of Art and Design (UAL).

UTMÄRKELSER I URVAL

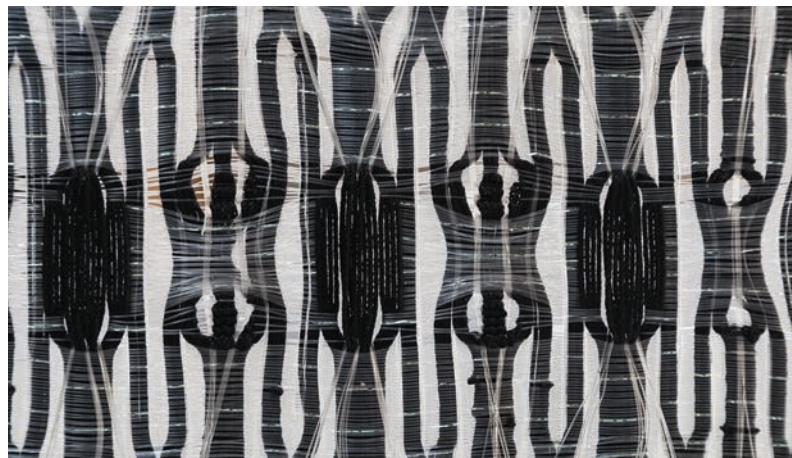
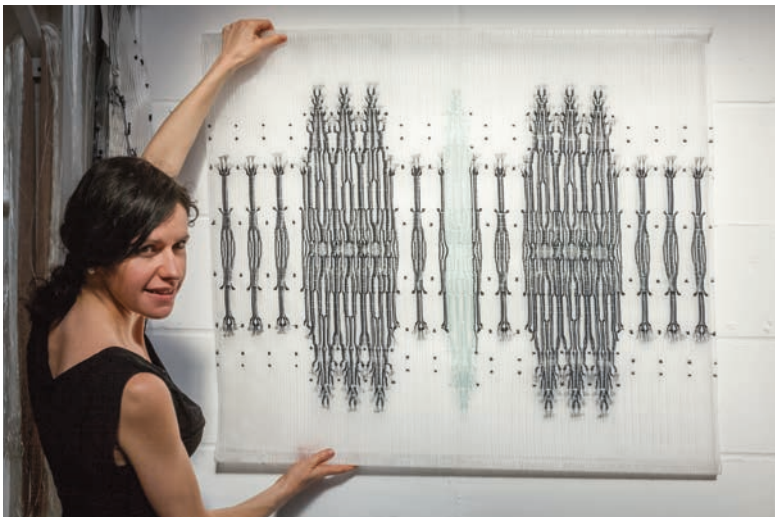
Perrier-Jouët Arts Salon Prize, 2016
Peter Collingwood Trust Award for innovation in loom-based work, 2015
Grants for the Arts, Arts Council England, 2015

UTSTÄLLNINGAR

Weaving with Light, Perrier-Jouët Arts Salon Exhibition, Contemporary Applied Arts London, 24 juni–30 juli 2016

Contemporary Construction Bluecoat Display Centre, Liverpool 27 augusti–25 september 2016

RITAPARNICZKY.COM

"Jag vill att de som betraktar mina verk ska förlora sig in i min mönstervärld."

verk och tanken är att de framöver ska kunna visas tillsammans. Så är cirkeln sluten. Två konstarter möts.

Mönstren är det väsentliga. Hon värjer sig mot att addera fler färger. Vitt, vitt-svart och lite turkost bygger kontraster tillsammans med materialet. Kommer fler färger in riskeras att fokus förflyttas från det hon vill visa. Hon drar en parallell med fotografi, där det svart-vita fotografiet måste vara genomarbetat och medvetet i kontraster och komposition för att budskapet ska gå fram.

– Jag vill att de som betraktar mina verk ska förlora sig in i min mönstervärld.

DE DRYGT SEX ÅR Rita har varit verksam efter sin examen har varit intensiva. Det började direkt på skolan i anslutning till hennes examen då hon blev inbjuden att ställa ut sitt examensarbete som en av några utvalda från skolan.

Utställningen besöktes av *The Worshipful Company of Weavers*, en organisation med rötter i 1100-talet som stöttar handvävning. De tillsammans med samarbetspartnern *Victoria & Albert Museum* i London väljer ut en konstnär ungefär vart tredje år som sedan gör ett nytt verk som ingår i V&A:s permanenta samling.

Motiveringen var: *"I vävd textil design är det mesta som presenteras redan gjort. Men endast en eller två gånger per generation kommer det fram en formgivare som man utan tvekan kan se är en person som har känslan för hantverket i vävstolen, inspirationen och modet att flytta gränserna för vad vävning är till en ny och innovativ nivå. Rita Parniczky är denna begåvade och enastående designer som kombinerar en exceptionell känsla för detaljer med originalitet vilket blir synligt i hennes utsökta arbete i vävstolen."*

UTSTÄLLNINGAR OCH PRISER har avlöst varandra. På TextielMuseum Tilburg, i Nederländerna, ställde hon under vintern 2014–15 ut sex vävar i utställningen *Building with textiles*.

2015 fick hon *Peter Collingwood Trust Award* för sin "innovativa teknik och verkshöjden på det konstnärliga uttrycket".

2016 HAR BÖRJAT i samma anda. Hon har just fått *Perrier-Jouët Arts Salon Prize 2016* för sin förmåga att omtolka "Art Nouveauandan" till ett modernt uttryck.

HENNES ATELJÉ, där hon varit verksam sedan hon slutade sin utbildning, ligger i centrala London. I en inkubatorverksamhet, *Cockpit Arts*, finns en mängd olika nyföretagare samlade. Här erbjuds professionellt stöd och hjälp för att utveckla och driva sitt företagande och nå ut till nya marknader.

I hennes ateljé finns platser där solen skiner in. Verken blir levande väsen, precis så som hon vill ha det.

Hon skulle gärna ställa ut i "levande" ljussättning där besökaren kan komma tillbaka många gånger för att se verken i olika skepnad. Så som många kulturer före oss har använt ljuset för att lysa upp detaljer och ge magi. A

ovan t v / I Rita Parniczky's verk ger kraftigare bomulls- och rayongarnar siluetter i en genomskinlighet av nylonmonofilament.
ovan t h / Designprocessen.
nedan t v / Avfotograferat verk.
nedan t h / Detalj.